

ACOD Onderwijs geeft een protocol van niet akkoord bij het ontwerp van decreet betreffende het duaal leren en de aanloopfase

Motivering van het niet-akkoord

ACOD Onderwijs is voorstander van een degelijk uitgewerkt en maatschappelijk verantwoord systeem van duaal leren. Het kan een meerwaarde zijn dat leerlingen op de werkvloer in de praktijk kunnen bijleren. ACOD Onderwijs is echter gekant tegen een halfslachtige invoering van een doorslagje van het huidige systeem van 'leren en werken'. Van bij de start van de proefprojecten hebben wij benadrukt dat 'dual leren' zowel het leren op de schoolbank als het leren op de werkplek moet omvatten. Het onderscheid met 'leren en werken' zit er voornamelijk in dat de werkcomponent in dit systeem vooral op de productiviteit is gericht en veel minder op het leerproces.

De keuze van de overheid dat 'dual leren' een voltijdse leerweg is en dus geen deeltijds onderwijs stemde ons in eerste instantie hoopvol. Groot was de ontgoocheling als de rest van het decreet volgde. In het decreet blijkt dat de verandering vooral het status quo is. Zowel het voltijds secundair onderwijs, het deeltijds onderwijs (de CDO's) als de leertijd mogen 'dual leren' aanbieden. Hoe ernstig is het dan om te spreken van een voltijdse leerweg?

Bovendien nemen wij aanstoot aan diverse bepalingen in het decreet die aantonen dat vooral de werkgevers hun slag hebben binnen gehaald:

- Er worden nauwelijks voorwaarden gesteld aan de mentoren (artikel 12);
- Er wordt een ongebreidelde flexibiliteit ingeschreven ten voordele van de werkgevers, de scholen moeten dit maar ondergaan (artikel 14);
- Al naargelang van de aanbieder moet er al dan niet levensbeschouwelijk onderricht aangeboden worden, idem voor lichamelijke opvoeding (artikel 19);
- Scholen zijn niet langer verplicht om naast het duale traject ook het niet-duale traject aan te bieden, de afstemming van het onderwijsaanbod op de lokale tewerkstellingsmogelijkheden wordt hierdoor veel te dominant (artikel 21);
- Voor ons kan dual leren slechts vanaf de derde graad, leerlingen van de tweede graad hebben voor ons een onvoldoende basis om in het systeem te stappen (artikel 23);
- De organisatie van de aanloopbasis in dit decreet is kunst- en vliegwerk, waar op geen enkel moment het belang van de leerling centraal staat (artikel 63).

Proefprojecten en timing

ACOD Onderwijs stelt vast dat er reeds een ontwerpdecreet op tafel ligt ondanks het feit dat er nog geen evaluevaluatie is van de proefprojecten "schoolbank op de werkplek". De expertise uit de proefprojecten kan bijgevolg niet gevalideerd worden in dit ontwerp van decreet. Dat er nu organisaties zijn die spreken over een geweldig succes in deze proefprojecten is hallucinant. Daarnaast wordt het principe van de aanloopfase gelanceerd in dit voorontwerp van decreet. Deze aanloopfase maakte geen deel uit van de proefprojecten waardoor er voor dit onderdeel op geen enkele manier geput kan worden uit opgedane ervaring, laat staan enige evaluatie.

Samenvattend stelt ACOD Onderwijs vast dat deze regering niet kan weerstaan aan de druk van de werkgevers. Hopelijk hebben de parlementsleden minder strikte banden met deze groeperingen en meer gezond verstand. De grootste kans op mislukking creeër je immers door overhaast een onderwijswijziging door te voeren en daar is men volop mee bezig.

Artikelsgewijze opmerkingen

Artikel 12

Mentor:

De minimale voorwaarden waaraan de mentor moet voldoen worden vastgelegd in het decreet alternerende opleiding nl. de leeftijdsgrens van 25 jaar bereikt hebben en ' van onberispelijk gedrag zijn'. Voor ACOD Onderwijs zijn deze "kwaliteitseisen" totaal onvoldoende.

De mentor is niet enkel verantwoordelijk voor het vakinhoudelijke op de werkplek maar neemt de volledige taak van de leerkrachten TV/PV over. Dit vereist naast vakinhoudelijke kennis een degelijke didactisch-pedagogische scholing.

De inventarisatie van de huidige mentoropleidingen vermeld in de nota ' Kwaliteit op en van de werkplek' door Syntra Vlaanderen vermelden opleidingen van 1 tot 2 dagen. Deze vaak vrijblijvende opleidingen kunnen absoluut niet garanderen dat de mentor klaar zal zijn voor zijn totale opleidings- en begeleidingsopdracht.

In het engagement van de Vlaamse Regering bij dit voorontwerp van decreet lezen we dat "de kwaliteitsborging van mentoren op een werkplek" deel uitmaakt van verdere besprekingen die moeten leiden tot een consensus tussen de opleidingsverstrekkers en de SERV-partners of tot een voorstel van de regering zelf dat ten laatste inwerking treedt op 1/9/2019. Aangezien deze kwaliteitsborging van mentoren een cruciaal onderdeel is voor het realiseren van *kwaliteitsvol* duaal leren kunnen wij ons in deze volgorde van werkwijze niet vinden.

Trajectbegeleider:

De trajectbegeleider wordt omschreven als een "gemandateerd" personeelslid. Dit is echter geen correcte term voor een personeelslid dat wordt belast met uren-leraar die als trajectbegeleiding worden ingevuld. De trajectbegeleider zal dit in zijn functiebeschrijving als opdracht krijgen maar verkrijgt hiervoor geen "mandaat".

Artikel 14

Een duaal structuuronderdeel combineert voor elke jongere een schoolcomponent en een werkplekcomponent. Door het volume van de werkplekcomponent vast te leggen op een gemiddelde op schooljaarbasis is er geen enkele garantie dat er een evenwichtige verdeling per week zal zijn tussen werkplek- en schoolcomponent. Vijf maanden onafgebroken doorbrengen op de werkplek gevolgd door vijf maanden op de schoolbank wordt een mogelijkheid. Dit druist voor ACOD Onderwijs in tegen de visie op duaal leren.

In het standaardtraject wordt vastgelegd hoeveel uren een leerling gemiddeld per jaar aanwezig moet zijn op de werkplek.

Indien het standaardtraject minder uren op de werkplekcomponent voorziet dan er in het ontwerp van decreet vooropgesteld worden (14u) dan wordt dit beschouwd als een afwijking en is er een beslissing van de Vlaamse Regering vereist.

Indien het standaardtraject enkele of vele uren boven het gemiddelde aantal lessen op de werkplek voorziet, wordt dit niet beschouwd als een afwijking.

Dit toont overduidelijk aan dat de Vlaamse Regering "het evenwicht tussen de werkplek- en de schoolcomponent" zoals opgenomen in de definitie van duaal leren slechts in één richting bewaakt.

Artikel 19

Duaal leren is een opleidingstraject dat zich situeert in het voltijds secundair onderwijs. Het is onaanvaardbaar dat sommige aanbieders van duaal leren in het standaardtraject de eindtermen voor lichamelijke opvoeding niet moeten realiseren. Dit betekent dat een leerling afhankelijk van de aanbieder al dan niet zijn volledige persoonsontwikkeling kan voltooien.

Hetzelfde geldt voor de verplichting tot organisatie van levensbeschouwelijk onderricht. Ook hier is de leerling afhankelijk van de aanbieder duaal leren om al dan niet recht te hebben op deze cursussen. Het onderscheid maken tussen scholen voor voltijds secundair onderwijs en CDO's of centra voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen is onaanvaardbaar.

Nochtans stellen we vast dat bij de consultatie van de leerlingen/studenten naar aanleiding van de rationalisering van de eindtermen, interlevensbeschouwelijke vorming als zeer belangrijk wordt beschouwd. Voor hen betekent inzicht in elkaars levensbeschouwing de start van respectvol met elkaar kunnen omgaan. Daarnaast ervaren scholieren het huidige pakket aan uren lichamelijke opvoeding als onvoldoende om hun lichamelijke ontwikkeling te kunnen ontplooiën. Het is jammer dat de bevindingen die voortspruiten uit co-creatie niet worden meegenomen in het schrijven van de regelgeving.

Voor ACOD Onderwijs bevestigt het invoeren van deze regelgeving nogmaals dat duaal leren door de Vlaamse Regering gelijkgeschakeld wordt met het uitdovende "leren en werken". Als ACOD Onderwijs hebben wij vanaf de start van duaal leren erop gewezen dat dit geen gunstige evolutie is.

Artikel 21

De Vlaamse Regering houdt bij haar beslissing over de programmatie rekening met o.a. "de studiecontinuïteit van leerlingen binnen de aanbieder duaal leren, of de scholengemeenschap". Door het feit dat secundaire scholen niet verplicht worden om de niet-duale variant naast de duale studierichting te voorzien, wordt de studiecontinuïteit helemaal niet verzekerd voor de individuele leerling.

Bovendien zal er bij de programmatie rekening gehouden worden met de lokale context op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat de studiekeuze voor leerlingen in de arbeidsmarktgerichte en de dubbele finaliteit bepaald wordt door het al dan niet aanwezig zijn van het aanbod in de directe fysieke omgeving van de school waar de werkplekcomponent ingevuld kan worden. M.a.w. zal dit voor een bepaalde groep leerlingen betekenen dat hun toekomstige studiekeuze afhangt van hun geboorteplaats of woonplaats. In het kader van gelijke onderwijskansen en de mogelijkheid tot volledige ontplooiing van je eigen talenten vindt ACOD Onderwijs deze bepalingen totaal onaanvaardbaar.

Artikel 23

In het schooljaar dat voorafgaat aan het schooljaar waarin eventueel met een duaal structuuronderdeel wordt gestart, wordt aan de leerling een niet-bindend advies gegeven. Als men zoals voorzien in dit ontwerpdecreet duaal leren wil starten vanaf de 2de graad betekent dit dat men in het 2de jaar van de 1ste graad een advies moet geven over de arbeidsbereidheid en arbeidsrijpheid van een leerling. Voor ons wordt dit advies in een te vroeg stadium van het ontwikkelingsproces van de leerling gegeven. Bovendien zal dit een aanzienlijke extra taakbelasting betekenen voor de klassenraad.

Voor ACOD Onderwijs kan duaal leren pas starten vanaf de 3de graad omdat leerlingen over een bepaalde maturiteit moeten beschikken om te kunnen leren op de werkplek.

Artikel 24

Indien duaal leren wordt ingevoerd moet voor ACOD Onderwijs de mogelijkheid tot duaal leren worden uitgebreid naar de studierichtingen van de 3de graad met finaliteit doorstroom.

Artikel 28

De trajectbegeleider en de mentor zijn ambtshalve stemgerechtigde leden van de klassenraad. De Vlaamse Regering heeft voor dit concept gekozen wat voor ons betekent dat de mentor aan dezelfde voorwaarden (afwezigheid, deontologie, ...) moet voldoen als alle andere leden van de klassenraad.

Artikel 32

De studiebekrachtiging in duale structuuronderdelen is gebaseerd op onderwijs- en beroepskwalificaties of op onderdelen ervan. Duaal leren is een voltijdse leerweg. Voor ACOD Onderwijs moet het doel steeds een onderwijskwalificatie zijn. Slechts indien op het einde van de leerweg dit niet haalbaar blijkt te zijn, kan een deelkwalificatie met civiel effect worden uitgereikt.

Artikel 36

Voor ons **moet** de trajectbegeleider altijd aanwezig zijn bij het intakegesprek. De school moet immers verantwoording kunnen afleggen naar ouders en leerlingen over het al dan niet verkrijgen van een werkplek.

Artikel 38

Tijdens de periodes dat de leerling de werkplekcomponent effectief invult, moet een vertegenwoordiger van de aanbieder duaal leren waar de leerling is ingeschreven bereikbaar zijn. Aangezien deze periode ook in een schoolvakantie kan vallen, vindt ACOD Onderwijs dat hierover een **protocol van akkoord** moet zijn binnen het bevoegde onderhandelingscomité.

Artikel 41

Uit de tussentijdse evaluaties blijkt overduidelijk dat de rol van de trajectbegeleider van cruciaal belang is om het duale traject alle kansen op slagen te geven. Dat hiervoor geen extra middelen worden voorzien legt een hypotheek op het volledige systeem van duaal leren. Bovendien is de coëfficiënt voor de financiering afhankelijk van de aanbieder en de onderwijsvorm. Dit betekent bijv. dat de omkadering van een duaal structuuronderdeel in het TSO ongeveer de helft zal zijn van de omkadering in het BSO terwijl er evenveel trajectbegeleiding nodig is.

Artikel 63

Een aanloopstructuuronderdeel kan enkel worden ingericht door een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs en een centrum voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen.

Het aanloopstructuuronderdeel bereidt voor op duaal leren. Dit betekent dat leerlingen die in het voltijds secundair onderwijs school lopen en wél arbeidsbereid maar nog niet arbeidsrijp zijn, verplicht worden om in een CDO of een centrum voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen de aanloopfasen te doorlopen. De aanloopfase wordt nochtans beschouwd als voltijds secundair onderwijs. De transparantie voor ouders en leerlingen is volledig zoek. Het betekent eveneens dat sommige leerlingen van school moeten veranderen.

Artikel 72

§4 'De aanloopcomponent kan ook ingevuld worden met een begeleide leerervaring op een werkplek.' ACOD Onderwijs begrijpt niet hoe men aan ouders en leerlingen kan uitleggen dat de leerling niet bekwaam is om via duaal leren te leren op de werkplek maar in de aanloopcomponent wel geschikt is om begeleide leerervaring op de werkplek op te doen.

Artikel 73

Als de klassenraad op basis van de screening beslist dat de jongere het aanloopstructuuronderdeel niet kan aanvatten, is die beslissing bindend voor de jongere en wordt hij niet toegelaten tot het aanloopstructuuronderdeel. Aangezien hij ook niet terecht kan in duaal leren is het voor ACOD Onderwijs niet duidelijk waar jongeren met dit profiel binnen ons secundair onderwijs nog terecht kunnen.

Artikel 79

ACOD Onderwijs wil dat de overheid erover waakt dat de resultaatsgerichtheid bij het bepalen van de hoogte van de subsidie geen negatief effect heeft op de kwaliteit en de begeleiding van de jongere.